

ΣΑΒΒΑΤΟ 15 ΜΑΡΤΙΟΥ 2025

ΤΑΞΗ: Β' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝ.

Υπεύθυνη ομάδας Αρχαίων Ελληνικών: ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ
Επιμέλεια διαγωνίσματος: ΣΥΡΜΟΣ ΜΙΛΤΟΣ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Πλάτωνος Πρωταγόρας, 321 B6 – 322 A

Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα· λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος, καὶ ἠπόρει ὅτι χρήσαιτο. ἀποροῦντι δὲ αὐτῷ ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν, καὶ ὁρᾷ τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα, τὸν δὲ ἄνθρωπον γυμνὸν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον· ἤδη δὲ καὶ ἡ εἰμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ἣ ἔδει καὶ ἄνθρωπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς. ἀπορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὔροι, κλέπτει Ἥφαιστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρί – ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρὸς αὐτὴν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι – καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ. τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἄνθρωπος ταύτῃ ἔσχεν, τὴν δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Δίῳ. τῷ δὲ Προμηθεῖ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν – πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν – εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἥφαιστου οἶκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖτην, λαθῶν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἥφαιστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ, καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται, Προμηθεῖα δὲ δι' Ἐπιμηθεῖα ὕστερον, ἦπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε μία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας, γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

- α) Ο Επιμηθέας σκόπιμα άφησε τον άνθρωπο ακόσμητο.
- β) Ο Επιμηθέας ευθύνεται, όπως λέγεται, για την τιμωρία του Προμηθέα από τους θεούς.
- γ) Ο Προμηθέας έχει στη διάθεσή του άπλετο χρόνο, για να βρει λύση στο αδιέξοδο που δημιουργήθηκε εξαιτίας του Επιμηθέα.
- δ) Για να αντιμετωπίσει ο Προμηθέας την απρονοησία του αδερφού του, μπαίνει κρυφά στην κατοικία του Δία.
- ε) Ο Προμηθέας κλέβει τη φωτιά και την έντεχνο σοφία από τον Ήφαιστο και την Αθηνά.

Μονάδες 10

B1. Να περιγράψετε την προσωπικότητα και τον ρόλο του Επιμηθέα στη διανομή των εφοδίων, λαμβάνοντας υπόψη τις λέξεις και τις φράσεις του αρχαίου κειμένου που αναφέρονται σε αυτόν.

Μονάδες 10

B2. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω θέσεις, τη λέξη Σωστό, αν είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν είναι λανθασμένη:

1. Οι μέθοδοι των σοφιστών είναι ο μύθος, η διαλεκτική και ο σχολιασμός ποιητικών κειμένων.
2. Το πρώτο θέμα που συζητούν τα δύο κεντρικά πρόσωπα του διαλόγου, ο Πρωταγόρας και ο Σωκράτης είναι σχετικά με τη φύση της αρετής.
3. Ο Πλάτωνας ειρωνεύεται τον Πρωταγόρα για το γεγονός ότι ο τελευταίος χρησιμοποιεί τον μύθο.
4. Οι σοφιστές ασχολήθηκαν με τις "ανθρωπιστικές επιστήμες".
5. Η σωκρατική-πλατωνική θέση για την αρετή ολοκληρώνεται στο έργο «Πρωταγόρας».

Μονάδες 10

B3. Να απαντήσετε στα ακόλουθα ζητούμενα:

α. εισιτήριο: να εντοπίσετε στο αρχαίο κείμενο μία λέξη ετυμολογικά συγγενή.

β. άλογα: να γράψετε ένα αντώνυμο στα αρχαία ελληνικά

γ. δεσμός: να εντοπίσετε στο αρχαίο κείμενο μία λέξη ετυμολογικά συγγενή.

δ. ἔδει: να γράψετε ένα παράγωγο ουσιαστικό ή επίθετο στα νέα ελληνικά.

ε. **Έμπυρον:** να γράψετε τα δύο συνθετικά από τα οποία αποτελείται η λέξη.

Μονάδες 10

B4. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Το παρακάτω κείμενο αποκαλύπτει τον τρόπο με τον οποίο ο ανθρωπολόγος Λεβί-Στρως διαβάζει τον προμηθεϊκό μύθο κι αν η παρουσία του Προμηθέα υπήρξε τελικά καταστροφική ή όχι για τον άνθρωπο.

Για τον Κλωντ Λεβί-Στρως (1908 – 2009) η μετάβασή μας από τη φυσική σε μια πολιτισμική κατάσταση αποτέλεσε βήμα ολέθριο που άφησε σημάδια στην ανθρώπινη ψυχή, αλλά και στον οργανικό κόσμο. Γί αυτόν, η οικειοποίηση της φωτιάς για τις ανθρώπινες ανάγκες και τις επιθυμίες κωδικοποιεί το καταστροφικό βήμα, δια μέσου του οποίου ο άνθρωπος ελέγχει τους κύριους παράγοντες της βιολογικής του διάστασης αλλά και της φύσης γενικά. Ο έλεγχος της φωτιάς είναι η προϋπόθεση της κοινωνικής και πολιτισμικής προόδου. Όμως, έχει ένα φοβερό αντίτιμο. Ο άνθρωπος με τη φωτιά άρχισε να μαγειρεύει, έκοψε τους δεσμούς με τον μυθικό κόσμο, αλλά και με τις φυσικές αντιθέσεις φωτός – σκοταδιού, ζέστης – κρύου, νύχτας – μέρας. Ο άνθρωπος αναπτύσσει μια αφύσικη δύναμη απέναντι στο περιβάλλον και τις ζωικές καταβολές του, κάτι που οδηγεί στη ρήξη του ανθρώπου με τη φυσική ζωή. [...] Ο Λεβί – Στρως είναι απαισιόδοξος, όπως και ο Ησίοδος. Η είσοδος του ανθρώπου στον πολιτισμό έφερε μια ανεπανόρθωτη καταστροφή στον πλανήτη. Ο άνθρωπος κατέστρεψε όλα τα αμυδρά απομεινάκια της Εδέμ. Ισοπέδωσε δάση, έκαψε σαβάνες. Σκότωσε με μανία τα ζωικά είδη. Εκμεταλλεύτηκε τον ίδιο τον άνθρωπο.

(Απόσπασμα από κείμενο ομιλίας της φιλολόγου Ειρήνης Μπόμπολη στα πλαίσια των Φιλολογικών Βραδινών της Εταιρείας Λογοτεχνών, Πάτρα, 28-4-2014)

Αφού μελετήσετε το παραπάνω απόσπασμα με τις απόψεις του φιλοσόφου Λεβί-Στρως, να περιγράψετε τα αποτελέσματα του δώρου της φωτιάς για τον άνθρωπο, όπως παρουσιάζονται σε κάθε ένα από τα δύο κείμενα, στον Πρωταγόρα και στο παραπάνω απόσπασμα. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ (Ξενοφώντος Ελληνικά IV.2,1)

Ο Αγησίλαος, ο ικανότερος βασιλιάς της Σπάρτης, είχε εκστρατεύσει στη Μ.Ασία, για να απελευθερώσει τις εκεί ελληνικές πόλεις από τους Πέρσες, με απώτερο σκοπό να καταλύσει το κράτος των Περσών για όσα κακά είχαν διαπράξει στους Έλληνες. Ωστόσο, λόγω της απειλής από την οργάνωση αντισπαρτιατικού συνασπισμού στην Ελλάδα, ανακαλείται στην πατρίδα.

Αγησίλαος μὲν δὴ ἐν τούτοις ἦν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐπεὶ σαφῶς ἤσθοντο τὰ τε χρήματα ἐληλυθότα εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς μεγίστας πόλεις συνεστηκυίας ἐπὶ πολέμῳ πρὸς ἑαυτούς, ἐν κινδύνῳ τε τὴν πόλιν ἐνόμισαν καὶ στρατεύειν ἀναγκαῖον ἠγήσαντο εἶναι. καὶ αὐτοὶ μὲν ταῦτα παρεσκευάζοντο, εὐθύς δὲ καὶ ἐπὶ τὸν Αἰγισίλαον πέμπουσιν Ἐπικυρίδαν. ὁ δ' ἐπεὶ ἀφίκετο, τὰ τε ἄλλα διηγείτο ὡς ἔχοι καὶ ὅτι ἡ πόλις ἐπιστέλλοι αὐτῷ βοηθεῖν ὡς τάχιστα τῇ πατρίδι. ὁ δὲ Αἰγισίλαος ἐπεὶ ἤκουσε, χαλεπῶς μὲν ἤνεγκεν, ἐνθυμούμενος καὶ οἶων τιμῶν καὶ οἶων ἐλπίδων ἀπεστερεῖτο, ὁμῶς δὲ συγκαλέσας τοὺς συμμάχους ἐδήλωσε τὰ ὑπὸ τῆς πόλεως παραγγελόμενα, καὶ εἶπεν ὅτι ἀναγκαῖον εἶη βοηθεῖν τῇ πατρίδι· ἐὰν μέντοι ἐκεῖνα καλῶς γένηται, εὖ ἐπίστασθε, ἔφη, ὦ ἄνδρες σύμμαχοι, ὅτι οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι ὑμῶν, ἀλλὰ πάλιν παρέσομαι πράξων ὧν ὑμεῖς δεῖσθε.

εἰμί ἐν τινί: ασχολούμαι με κάτι
συνίσταμαι: συνασπίζομαι, συνωμοτώ
ἐπιστέλλω: διατάζω
χαλεπῶς φέρω: στενοχωριέμαι
ἐπιλανθάνομαι : ξεχνῶ

Γ1. Να αποδώσετε στη νέα ελληνική το χωρίο «Αγησίλαος μὲν δὴ ἐν τούτοις . . . ὡς τάχιστα τῇ πατρίδι».

Μονάδες 20

Γ2. Ποια ήταν η αντίδραση του Αγησίλαου μετά από όσα άκουσε από τον Επικυδίδα;

Μονάδες 10

Γ3. Να συμπληρωθούν οι ζητούμενοι τύποι:

τούτοις: ίδιος τύπος στο θηλυκό γένος

πόλεις: κλητική ενικού αριθμού

πολέμω: αιτιατική πληθυντικού αριθμού

ὦ ἄνδρες : ίδιος τύπος στον ενικό αριθμό

ἐλπίδων: δοτική πληθυντικού

ἤσθοντο: β' ενικό προστακτικής ίδιου χρόνου

ἤγησαντο : β' ενικό οριστικής παρατατικού

ἤνεγκεν: γ' πληθυντικό οριστικής παρακειμένου ίδιας φωνής

βοηθεῖν: γ' πληθυντικό ευκτικής ίδιου χρόνου και ίδιας φωνής

πράξων: γ' ενικό υπερσυντελικού μέσης φωνής

Μονάδες 10

Γ4α. Να αναγνωριστούν συντακτικά οι ακόλουθοι τύποι:

ἐλπίδων, βοηθεῖν, ἐκεῖνα, σύμμαχοι. (Μονάδες 4)

Γ4β. Να αναγνωριστεί το είδος και ο ρόλος των δευτερευουσών προτάσεων που δίνονται και να δικαιολογηθεί η εκφορά τους:

«ἐπεὶ ἤκουσε»

«ὅτι ἀναγκαῖον εἶη βοηθεῖν τῇ πατρίδι»

(Μονάδες 6)

Μονάδες 10

Ευχόμαστε επιτυχία !!!